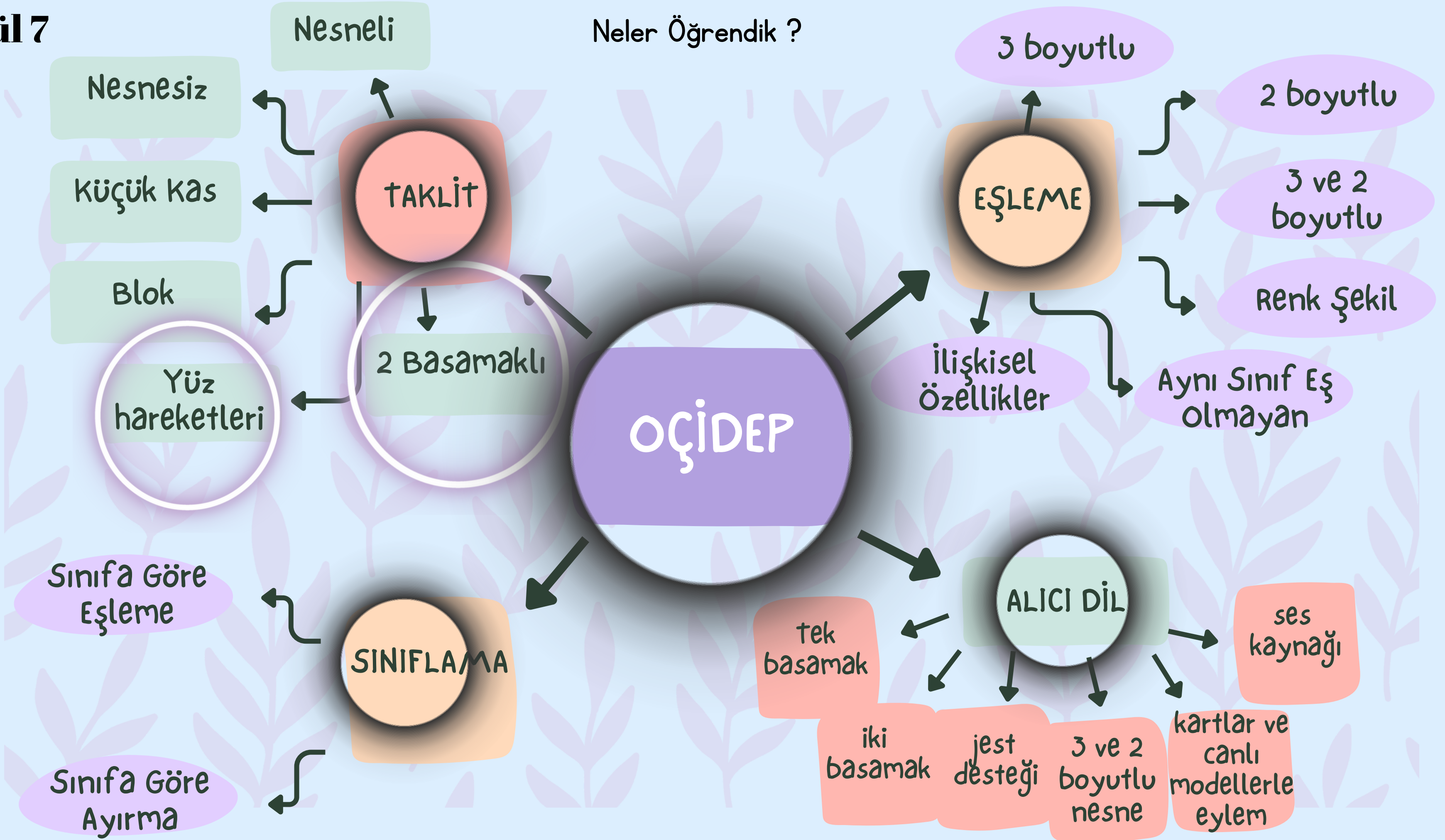


modül 7

Neler Öğrendik ?



OYUN BECERİLERİ



Araştırmalar , otizmli çocukların normal gelişim gösteren yaşıtlarına göre , oyunlara ve oyuncaklara daha az ilgi gösterdiği , anlamsız ve tekrarlı hareketlerinin olduğunu raporlamıştır.

- eylemleri tekrarlama
- takıntılı oldukları oyuncaklarla uzun zaman geçirme
- yeni oyun ve oyuncaklara kapalı olma
- hayali oyunlara ilgisizlik
- oyuncaklarla tek başına oynama
- oyunlarda çeşitlilik , yaratıcılık ve karmaşıklıkta büyük eksiklik
- ortak dikkat becerilerinde sınırlılık
- sıra almada yetersizlik
- sosyal etkileşimde sınırlılık
- takıntılı davranışlar gösterme

Bu yüzden otizmli çocuklar sistematik öğretim süreçleri ile oyun oynama becerisini kazanmalıdır.

OYUNLARIMIZ

- Şekil kutusuna şekil atma
- Yap-boz
- Arabayla oynama
- Bebekle oynama
- Top oynama
- Sofra hazırlama



daha fazla parça
sayısı ekle

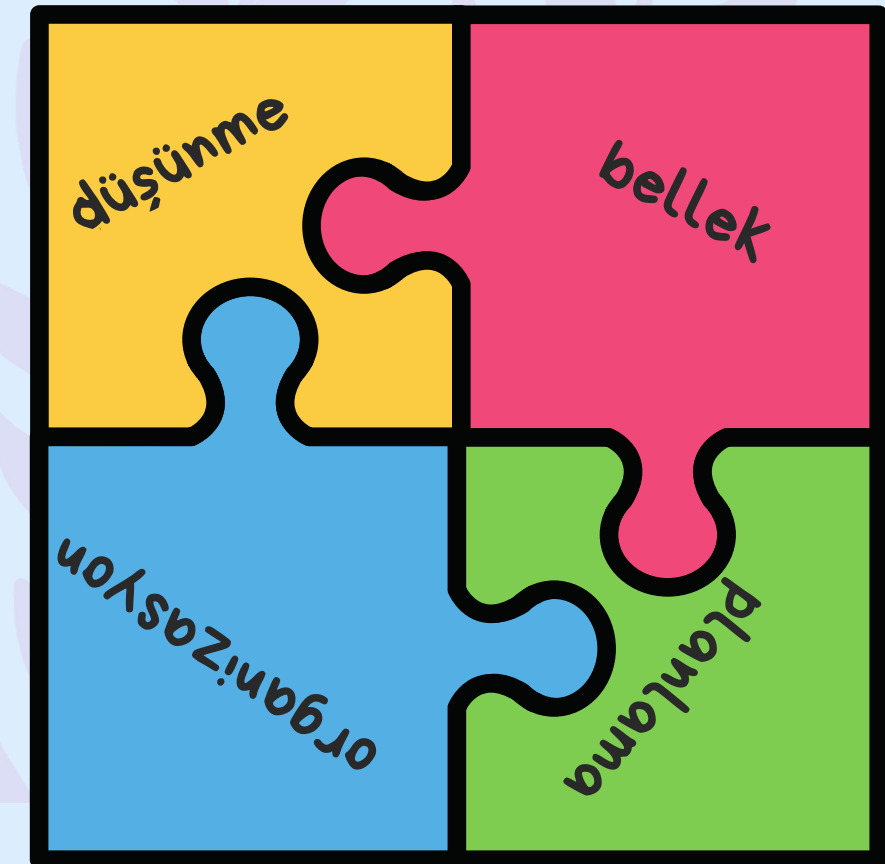
daha fazla eylem
sayısı ekle

karmaşık
hale
getirme

daha fazla sözel
ifade ya da
aşama ekle

otizmlili çocuğa oyun öğretilimi sırası 

1. Tek basamaklı beceriler
2. Aynı oyuna yeni aşamalar
3. zincirleme beceriler oluşturma
4. Oyun içine gömülü beceri öğretilimi





şekil kutusuna şekil atma



Başlangıçta , kovası şeffaf ya da bir şekilde görülebilen,yalnızca üst kısmında delikleri olan kolay bir şekil kutusu seçmek , çocuğun doğru delikten nesneyi attığında doğal bir pekiştireç almasını sağlar.Ayrıca yanlış yapma olasılığı azalır.

öğretim süreci 1.aşama

- kutuyu seçtiğiniz delik çocuğun önüne gelecek şekilde masaya koy.
- silindiri masanın üzerine koy.
- "delikten at" deyin.
- ipuçsuz yapamazsa jest ipucu kullanın.
- yine yapamazsa fiziksel yardım yaptır.
- sürekli pekiştir.
- ayrımlı pekiştir.
- hedeflediğin ölçüte ulaş.

nesneleri
işlevlerine
göre kullanma

2.aşama

- silindiri masaya koy.
- Bu kez "oyna" yönergesini ver.
- gerekli ipuçlarını kullan.
- gerekli pekiştirmeleri yap.
- hedeflediğin ölçüte ulaş.

3.aşama

- aynı renkte iki eş silindiri masaya koy.
- "oyna " yönergesini ver.
- gerekli ipucu ve pekiştirmeyi yap.
- hedef her iki silindiri atması ölçüte ulaş.
- daha fazla silindirle çalışmayı hedefle.
- ölçüte ulaş.

4.aşama

- yeni bir şekil seç. (küp)
- aşama 1 de olduğu gibi öğretimi yap.
- aynı süreci üçgen ve dikdörtgen prizma için tekrarla.



Daha sonraki aşamalarda üçlü kombinasyonlarla çalışmaya devam ediyoruz. Çocuk hedeflediğimiz ölçüte ulaştığında ve yeterli kalıcılık ve genelleme çalışmaları yapıldıktan sonra malzemelerin sayısını arttırıyoruz.
(3 küp-3 üçgen prizma-3 silindir)

Bu süreçleri uygularken aklımızdan asla çıkarmayacağımız bazı konular var:

- ipucu doğal bir hızda seyrekleşip bitmeli.
- pekiştireç önce sürekli sonra değişken oranlı ve ayrımlı olmalı.En sonunda da yiyecek pekiştireci tamamen bitmeli.
- Oyun için çocuk zorlanmaz.Sevmezse başka oyuna geçilir.
- Çocuk ve uygulayıcı OÇİDEP'te ustalaşmadan asla hızlı bir şekilde bir sonraki aşamaya geçilmemeli.
- Ortam , kişi ,konum ve materyal noktasında genelleme yapmadan tam anlamıyla çocuğun öğrendiğini düşünülmemeli.
- Sabır bu işin özü.Öğrenememesi ne sizin ne onun eksigi.Asla kararlı yapınızı bozmayın.





genelleme

1.Öncelikle konum genellemesi yapın.

- ilk olarak önündeki ve elindeki farklı şekiller olsun
- ikinci olarak şekil kutusunun masadaki konumunu farklılaştırın.
- en sonunda ise şekil kutusunun ve şeklin konumunu farklılaştırın.

2.Daha sonra araç genellemesi yapın.

- artık , her yüzünde delikler olan şekil kutularıyla çalışılabilir.
- çocuğun elindeki şekli yanlardaki deliklerden atması , akıl yürütmenin ilk adımlarıdır ve mükammel bir genellemedir.

3.En sonunda ortam ve kişi genellemesi yapın.

- aile bireyleri ile evde çalışmaya başlanabilir.

Genelleme çalışmaları sırasında bir üst düzeyde yeni becerilerle çalışmalara başlanabilir. Üzerinde daha çok ve daha farklı delikler bulunduran şekil kutuları ile yapılacak çalışmalarda çocuğun durumuna bağlı olarak ; bu yeni beceride ,çocuk öğretime ihtiyaç duymayabilir.





Yap-boz yapma becerisinin öğretimi



Yap-boz türleri

- tutamaklı ve tutamaksız yuvalı yap-bozlar
- resme göre takılan yap-bozlar
- şekle göre takılan yap-bozlar

Her bir şekil kendi yuvasına takılır.İlk çalışmalarımızı 4-6 parçalı materyallerle yapmalıyız

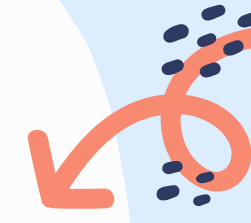


modül 7

RESME GÖRE TAKILAN
YAP-BOZLAR



**Bütün parçalar eşit
boyutta olmalıdır.
4-6 parça ile başlanır.**



ŞEKLE GÖRE TAKILAN
YAP-BOZLAR

**Her parça başka
şekillerde olur.
yap-boz hem resimlere
hem şekillere bakılarak
yapılır.**

ÖĞRETİM SÜRECİ



**4-6 parçalı basit geometrik şekillerden
oluşan tutamaklı ya da yuvalı bir yap-boz
ile başlanır.**

Yap-boz tahtasında çalıştığınız parça dışındaki parçaların tamamını bantlayın.

Geriye Zincirleme yöntemi kullanın.

YAP-BOZU TAK yönergesini verip , yaptırın.

Ortaya çıkabilecek problem davranışlarla baş etmek konusunda kararlı ve kendine güvenli bir uygulayıcı ol.

Genelleme çalışmalarına yer ver.



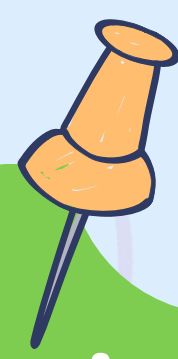
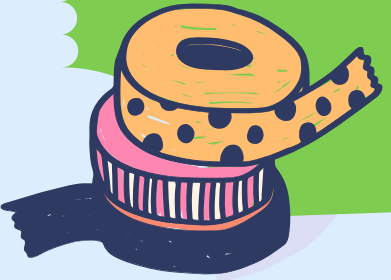
- UNUTMA!
- İPUCU SİLİKLEŞİP BİTMELİ
 - YİYECEK PEKİŞTİRECI AZALIP BİTMELİ



Şimdiki aşamada ise yeni bir şekil daha ekleyin.
ÇOCUK İLK ŞEKLİ TAKIP BEKLEYECEKTİR.

Süreç bitmeden pekiştirme.

5/5 ya da 9/10 ölçüt karşılandığında bir şekil daha ekle ve süreci devam ettir.



Hedefimiz bütün parçaların takılır hale gelmesi ama mutlaka hatalar olacaktır. Bu konuda pekiştireç tarifinizi düzenlemeniz büyük oranda sorunu çözecektir.
ZİNCİRİN BOZULMASINA İZİN VERMEYİN!!!

Bir sonraki aşamada ise çocuktan tüm parçaları önce çıkarıp sonra modül 7
takmasını isteyin.

Yap-bozu çıkar yönergesini verin ve yaptırın.

Bazı çocuklarda yap-boz takma becerisi gibi çıkarma da çalışılır ama bir çok çocukta buna gerek kalmayacaktır.Ama gerek varsa yine GERİYE ZİNCİRLEME kullanın.

Ve artık en son aşamada ise tak-çıkartak sürecini hedefleyin

Bu süreçlerden sonra yuvalı yap-bozlar ile çalışın ,aynı süreci tekrarlayın.

**Daha sonra resme göre takılan yap-bozlarla
En sonunda ise şekle göre takılan yap-bozlarla
çalışabilirsiniz.Ancak çocuk zorlanacaktır.
Uyarlamalar yapmanız gerekecek.**



Arabayla Oynama Becerisi Oyununun Öğretimi

- Taklit becerisi çalışmalarında çocuk , arabayı ileri geri itmeyi öğrenmişti.
- Alıcı dilde de belirli bir ilerleme kaydedince; arabayla oynama becerisine geçilebilir.
- **Araba sürme becerisi öğretimi ile ; daha üst düzey oyun becerilerinin öğretimi hedeflenmektedir**



Kullanılacak Araçlar :

1. *Tek elle tutulabilen 2 eş oyuncak araba*
2. *Arabanın içine kolayca girecek 2 eş insan figürü*
3. *Kalın muşamba ya da mukavvadan hazırlanan; arabanın üzerinde gidebileceği yollar*
4. *Rampa ve düz oyuncak araba garajları*

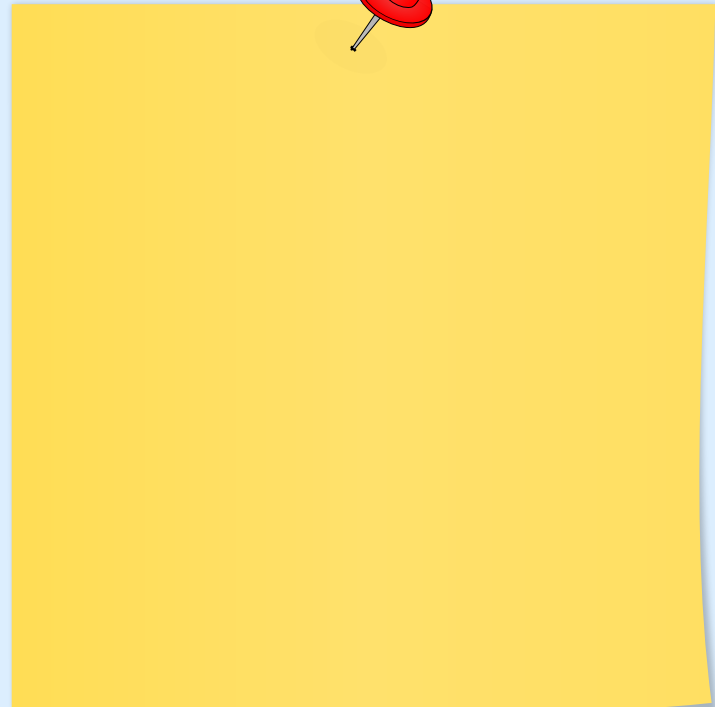
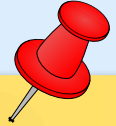
- *Her nesneden birer tane olacak şekilde ,2 ayrı araç seti hazırlayın.*
- *Biri çocuğun önünde, biri model olacak eğitmenin önünde olsun.*

HAZIRLIK

- Masada yan yana ya da karşılıklı oturun.
- En iyi nereden model olacağınızı düşünüyorsanız oraya oturun.
- Karşılıklı oturursanız , arabaların önleri karşılıklı olsun.Ama yine de çocuğun durumuna göre uyarlamalar yapın.
- Her arabanın yanına insan figürü koyun.



- Çocuğa “böyle yap” deyip , figürü arabaya koyun ve arkaya öne itin.(2 basamaklı zincirleme beceri)
- Aynısını yaparsahemen pekiştirin.Yapmazsa , gerekli ipucunu kullanın.
- Eğer çocuk ses çıkarabiliyorsa, “ağn ağn” veya “düt düt” seslerini de çıkarın.Çocuğun taklit etmesini bekleyin.Ancak hem davranışsal hem sözel beceriyi aynı anda yapmakta zorlanırsa; sözel beceriyi erteleyin.
- Ölçüt alın.
- Edinim bitince genelleme çalışmasına geçin.



YOL

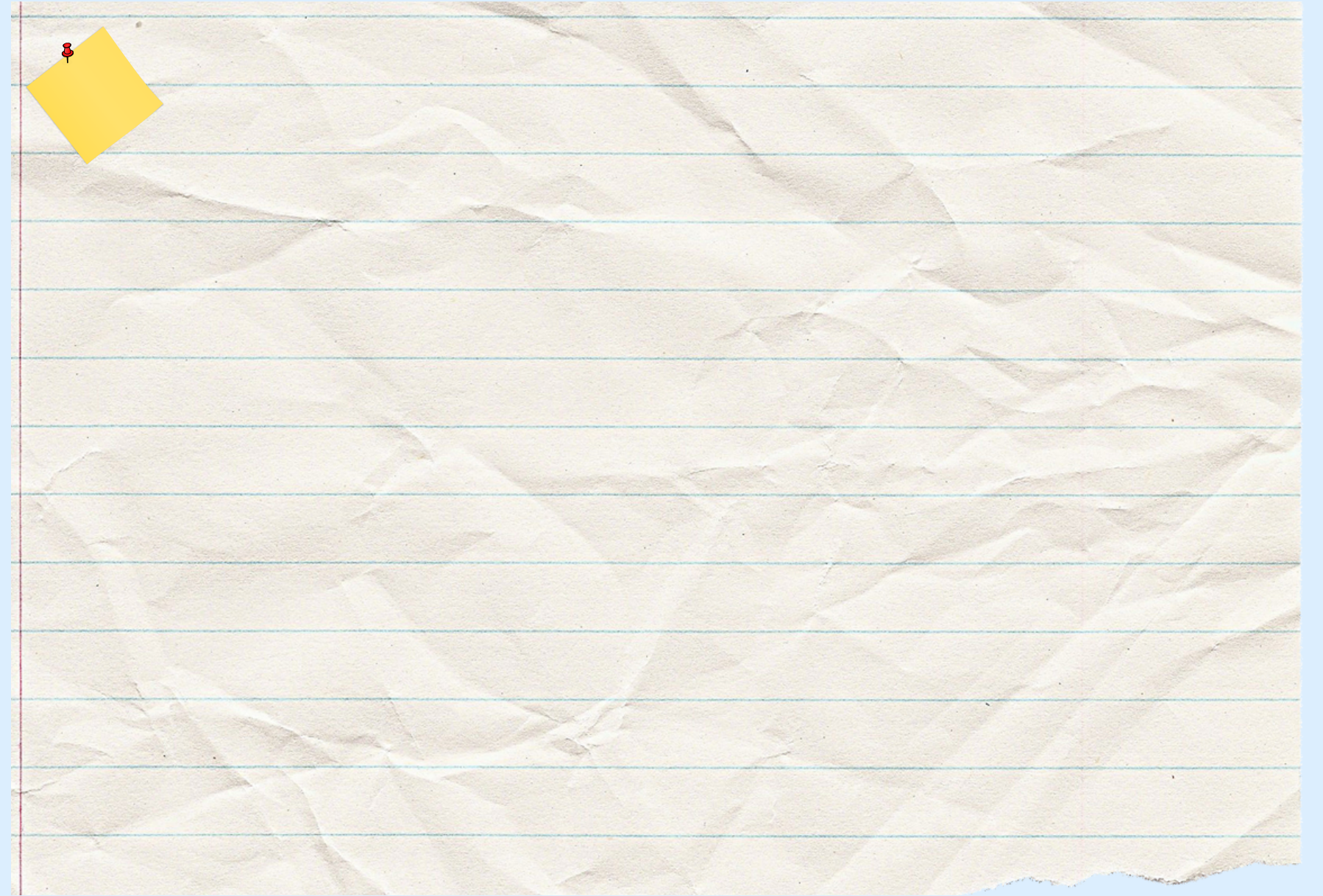
- Bu aşamada araç setinin içine yollar eklenir.
- İki adet yolu masanın üstüne paralel koyun.
- Bir ucuna araçları ve figürleri; diğer ucuna garajları koyun.
- “böyle yap” deyin ,figürü arabaya koyun,sürün ve garaja park edin.
- Gerektiği kadar ipucu verin.
- Tüm beceri basamakları tamamlandıktan sonra pekiştirme yapın.
- Yolu uzatabilir , virajlar ekleyebilirsiniz.
- Giderek daha karmaşık bir araba oyununa döndürebilirsiniz.

Masaya ; arabaları,figürleri ve garajları koyun.
(mukavvadan yapılan bir tarafı açık küpe benzer garajlar yapabilirsiniz)

- “böyle yap ” deyin ve insan figürünü arabaya koyup ileri geri itin.
- Çocuk bunu yapınca pekiştin.
- İkinci kez “böyle yap” deyin ve arabayı garaja götürün.
- Fiziksel yardım ile yaptırın.
- *İlerleyen zamanlarda 3 basamağı birden yapmasını hedefleyin ve 3 basamağı yaptıktan sonra pekiştirin.

modül 7

- Bu aşamadan sonra ,sizin araç setinizi ortadan kaldırın.
- Gerekli araçları çocuğun önüne koyun ve “oyna” deyin.
- Gerekli ipuçlarını sunarak yaptırın.
- İpuçlarını silikleştirin.
- Tüm basamaklar tamamlanınca pekiştirin.



- *Daha sonra “arabayla oynayalım” gibi daha doğal yönergeler kullanın ve oynamasını sağlayın.
- **Ek olarak çocuğun size model olmasını sağlayabilirsiniz.Siz çocuğun arabasının arkasından başka bir arabayla takip edebilirsiniz.
- Farklı araçlarlasüreci çeşitlendirin.(kamyona tüpler ve hayvanlar ekleme ...)



HAZIRLIK

- İki eş araç seti hazırlanır.
- Oyuncak bebek
- Oyuncak biberon
- Oyuncak bebek beşiği
- Oyuncak yatak
- Oyuncak yastık
- Oyuncak yorgan

Oyuncak Bebekle Oynama Becerisinin Öğretimi

modül 7

1. BEBEĞİ SALLAMA

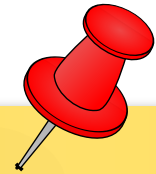
- “böyle yap” yönergesi verilerek model olunur.
- Bebeği alıp kucağında sallaması sağlanır.
- Gerekirse ipucu sunulur.
- “bebeği salla” olarak yönerge verilir.
- Beceriye model olunur.
- Ölçüt karşılanana kadar çalışılır.
- “bebeği salla” olarak yönergesi verilir.
- Bağımsız olarak sallaması sağlanır.

2. BEBEĞİ BEŞİKTE SALLAMA

- “böyle yap” denir ve bebek alınır, beşiğe yatırılır.
- Örtü alınır.
- Üstü örtülür.
- Beşik sallanır.
- Gerekğinde ipucu verilir, silikleştirilir.
- Pekiştirilir.

SÜRECİN DEVAMI

- Bebeğin yatağını, sonra bebeği beşiğe koyma ve sallama
- Bebeğin yatağını, yastığını ve bebeği beşiğe koyup beşiği sallama
- Bebeği yatağını, yastığını ve bebeği beşiğe koyma, bebeğin üstünü örtme ve beşiği sallama
- Masada duran bebeği kucağa alıp mama yedirme
- Önce böyle yap, daha sonra bebeğe “mama yedir” olarak yönerge sunulur.
- Ölçüt 5/5 ya da 9/10 hedeflenir.
- Bebekle oynanan oyunla çeşitlendirilir.
- Bebeği giydirme, yıkama, arabayla gezdirme...



Topla Oynama

Becerisinin Öğretimi

- Çeşitli boyutlarda ve renklerde toplarla çalışılır.
- Yerde karşılıklı oturulur ve bacaklar v şeklinde konumlanır.
- Top atılarak “tut” ya da “yakala” denir ve top yuvarlanır.
- Gerekirse başka biri fiziksel yardım sunabilir.
- Ölçüt hedeflenir.
- Mesafe gittikçe arttırılır.
- İpuçları silikleştirilir.

- Sonraki aşamada top yuvarlanır.
- Önce “Tut”,“ sonra “yuvarla”
- Çocuğun tutması ve aynı şekilde karşılıklı yuvarlaması sağlanır.
- “top oynayalım” yönergesiyle doğal yönerge verilir.
- Ayaktayken top tutma ve top atma çalışmaları yapılır.
- “Top oynayalım mı?”
- Daha farklı ve karmaşık top oyunları oynanabilir.



- “mış gibi yapma”/hayali oyun becerilerini desteklemek
- Benzeşim ortamı sağlanır.
- İki araç seti
- Tepsi
- Amerikan servis
- Yemek tabağı
- Kaşık
- Bardak
- Sürahi
- Kapaklı kutu
- Peçete

- Amerikan servisini, tabağı ve kaşığı koyma
- Bardağı alma, masaya koyma, sürahiyi alma, sürahidenden bardağa su koyarmış gibi yapma ve sürahiyi tepsiye geri koyma
- Tabağın içine kapaklı kutu koyma, kutunun kapağını açma, kutunun içindeki yiyeceği yeme
- Peçeteyi tepside alması, ağzını silme ve masaya koyma
- Her bir aşama için “böyle yap” yönergesi ile model olunur.
- Ölçüt hedeflenir. İpuçları silikleştirilir.

SÜRECİN DEVAMI

- Sonraki aşamada “sofrayı hazırla” yönergesi verilir.
- Önce model olunur, daha sonra tekrar yönerge sunularak bağımsız yapması sağlanır.
- Gerektiğinde ipucu sunulur.
- Tüm basaklar tamamlanınca pekiştirilir.
- En son aşama:
- Tüm araçları tepsiye geri koyma.
- Her bir aşamadan sonra ya da bütün basamaklar çalışıldıktan sonra bu aşama gerçekleştirilir.
- Genelleme çalışılır.
- Gerçek nesne ve yiyeceklerle çalışılabilir.

